

DANMARKS NATURFREDNINGSFORENING

BERETNING FRA LOKALKOMITEEN FOR ÅRHUS KOMMUNE.

D. 3.11. 2003

2003

For Danmark og for DANMARKS NATURFREDNINGSFORENING blev år 2003 et meget begivenhedsrigt år med mange store og vidtrækkende beslutninger. Blandt årets milepæle kan nævnes:

- Danmarks største (og dyreste) naturgenopretningsprojekt – Skjern Å – blev indviet, og allerede nu viser de naturmæssige gevinster, at det har været alle pengene værd.
- Århus kommune fik også indviet sit største naturgenopretningsprojekt – Årslev Engsø, som i øvrigt slet ikke er et naturgenopretningsprojekt! (se nedenfor).
- Der blev igangsat pilotprojekter i forbindelse med en af Wilhjelmudvalgets anbefalinger, oprettelse af Nationalparker i Danmark. Lokalt er vi naturligvis mest engageret i området omkring Mols Bjerge. Samtidig har DN iværksat en meget omfattende samlet landskabsanalyse bl.a. med det formål at sikre, at alt det, der ligger uden for nationalparkerne, ikke bliver glemt.
- Der er udsendt et udkast til en længe ventet og hårdt tiltrængt pesticidplan. Desværre lever det slet ikke op til DN's forventninger, og foreningen har derfor kritiseret udkastet for at være baseret på løse hensigtserklæringer i stedet for på realpolitik. DN ønsker en væsentlig opstramning.
- Der arbejdes netop nu med en ny Skovlov og Naturbeskyttelseslov. Ifølge pressen er der muligvis ikke her så meget at glæde sig til, men regeringen er dog bundet af en række internationale krav (først og fremmest krav inden for EU), og det vil uundgåeligt medføre, at der skal ske en opstramning af forvaltningen af de såkaldte NATURA 2000-områder, hvilket den nye lovgivning skal skabe mulighed for. Vi må så håbe, at lovændringen ikke samtidig skaber råderum for lettere adgang til byggeri i det åbne land og langs vore kyster, samt at ankesystemet og fredningsinstrumentet ikke forringes. – Sammen med en række andre grønne organisationer har DN i øvrigt givet et bud på denne nye lovgivning i form af et hæfte med titlen: "Naturens grundlov".
- Alle amter og kommuner skal inden årets udgang udfærdige såkaldte AGENDA 21-strategier (se senere).
- I efteråret har DN kørt en såkaldt Identitetskampagne, hvis formål har været at gøre DN mere kendt i offentligheden samt at øge medlemstallet.

DET LOKALE ARBEJDE

ÅRSLEV ENGSØ

D. 19.03. i år gennembrød en gravko et dige vest for Brabrand, så vandet fra Århus Å og Lyngbygårds Å kunne løbe ud i engene syd for diget. Et firecifret antal borgere var mødt op til den store begivenhed, som blev fulgt af klapsalver og lovord. Efter få dages forløb var den ca. 100 ha store Årslev Engsø en realitet. Stort set samtidig kvitterede fuglene for gaven og slog sig ned i området i store mængder fordelt på uventet mange arter heriblandt mange sjældne og truede. Den mere officielle indvielse fandt sted d. 18.06., efter at der i de to gamle pumpehuse var opsat informationstavler og etableret fugletårne samt anlagt sti rundt om søen.

Borgerne har i sandhed taget gaven til sig; rigtig mange har siden foråret ladet vandreturen gå til Årslev Engsø. Vidste man ikke bedre, skulle man tro, at der her er tale om et rent naturgenopretningsprojekt, men reelt er det faktisk bare en sidegevinst. Det egentlige formål med projektet er tilbageholdelse af næringsalte, så de ikke senere kommer til at belaste Brabrand Sø og Århus Bugt. Det forventes, at søen kan opsuge omkring 80 tons kvælstof og et ton fosfor pr. år.

Desværre er der på det sidste hældt lidt malurt i glædens bæger. Engarealerne på nordsiden har flere gange været brugt til "væddeløb" med små, støjende traktorer, og en mark nord for stien rundt om engsøen men inden for fredningen fra 1983 anvendes som privat flyveplads. Begge aktiviteter er kraftigt med til at forringe områdets rekreative værdi for de mange og kun til glæde for få. Lokalkomiteen, som har modtaget mange henvendelser om disse støjende aktiviteter, har skrevet til Århus Amt som tilsynsmyndighed, for at få dem til at drage omsorg for, at fredningsbestemmelserne overholdes. Det skal i den sammenhæng nævnes, at det direkte i fredningsbestemmelserne anføres (§5d), at der ikke må etableres flyvepladser. Amtet har efterfølgende i samarbejde med Århus Kommune lavet et forslag til "Ordensregler for Årslev Engsøområdet", som – forudsat det overholdes – løser problemet med støjende "væddeløbskørsel". Problematikken med flyvepladsen er videresendt til afgørelse hos Fredningsnævnet, som også skal godkende forslaget til ordensregler. Fredningsnævnet har endnu ikke taget stilling i sagen.

EGÅ ENGSØ

Alt tyder på, at succesen i Århus Ådal vil blive gentaget i Egådalen. Århus Amt har nemlig vedtaget at udsende et forslag til regionplantillæg, der udpeger et område i Egådalen umiddelbart vest for Lystrupvej som muligt vådområde i henhold til Vandmiljøplan II, den samme der lå til grund for Årslev Engsø-projektet. Området forventes at blive af størrelsesordenen 150 ha, hvoraf søen bliver på ca. 100 ha og med ca. 50 ha omgivende våde enge. Går alt efter planen, og det håber vi bestemt, skulle søen være klar senest i år 2005.

LOKAL AGENDA 21

Amtsråd og kommunalbestyrelser skal inden udgangen af den første halvdel af den kommunale valgperiode dvs. inden d. 01.01.04 offentliggøre en redegørelse for deres

bidrag til en bæredygtig udvikling i det 21. århundrede med oplysninger om, hvordan der skal arbejdes helhedsorienteret, tværfagligt og langsigtet, og hvordan befolkningen, virksomheder, organisationer og foreninger vil blive inddraget i arbejdet. Fra Århus Amt har vi endnu ikke set nogen redegørelse, mens Århus Kommune allerede sidste år udsendte en fyldig Agenda 21-startegi i offentlighedsfase. Resultatet af denne offentlighedsfase er samlet i et godt 100 sider tykt hæfte. Det vil føre for vidt her at gennemgå hele dette materiale; borgerinddragelse er dog et så centralt emne, at det skal have et par ord med på vejen. I den videre metodeudvikling af en Århus-model for borgerinddragelse vil følgende elementer indgå:

- At borgerne inddrages tidligt i planprocessen, og før oplægget forelægges til politisk stillingtagen
- At samarbejdet mellem borgere og kommunen foregår inden for rammerne af stramme tids- og procesplaner
- At der meldes klare spilleregler ud i forbindelse med de enkelte høringer – dvs. en beskrivelse af, hvilke elementer, der reelt kan få indflydelse på
- At debatformer og –metoder skal tilpasses det tema, der er til diskussion
- At der fremlægges alternativer/scenarier
- At borgere og foreninger får støtte til planarbejdet.

Vi vil i lokalkomiteen nøje følge det videre forløb om borgerinddragelse, da det jo i vid udstrækning udgør forudsætningerne for foreningens arbejde. - Kommunens sidste udspil er en invitation til et dialogmøde senere på måneden netop om borgerinddragelse, og dette møde vil vi naturligvis deltage i.

REGIONPLAN- OG KOMMUNEPLANTILLÆG M.V.

Bruun's Galleri: I år 2000 gjorde lokalkomiteen opmærksom på, at etableringen af Bruun's Galleri på den skitserede måde vil medføre store trafikale problemer. Siden er butikscenteret åbnet, og der er etableret en midlertidig vej i banegraven fra Frederiks Allé. Hermed kan vi blot konstatere, at vi ikke blev hørt, og vi må så blot følge den trafikale udvikling på sidelinjen.

Transportcenter: I beretningerne fra de to sidste år har vi beskrevet problemerne med placering af et Transportcenter (valget står mellem Hasselager og Årslev). Desværre må vi atter konstatere, at der fortsat mangler en endelig stillingtagen fra politikerne. Som sagt sidste år tjener denne planløshed hverken miljøet eller erhvervslivet.

De Bynære Havnearealer: I efteråret 2001 vedtog Århus Byråd en handlingsplan for De Bynære Havnearealer. Det er et komplekst planlægningsarbejde, der er lagt op til. Arealmæssigt er der tale om ca. 100 ha, hvilket svarer til hele cityområdet, som har haft hen ved 1.000 år til udviklingen.

Lokalkomiteen er med i en følgegruppe, hvis formål er løbende at give Byrådet inspiration, med- og modspil til planlægningsarbejdet for disse havnearealer. Dialogen mellem Byrådet og følgegruppen træder ikke i stedet for den offentlige debat, men har forhåbentlig kvalificeret det forslag, der kom i offentlig høring i foråret 2003, og som Byrådet herefter tog stilling til. Lokalkomiteen har bl.a. talt for, at borgerne skal have mulighed for at færdes og opholde sig ved havet, havnefronten og de kommende havne- og bykanaler. Endvidere at der skal kunne sejles i kanalerne

med småbåde således, at det bl.a. bliver muligt at sejle fra den nordlige til den sydlige del af bugten uden at skulle øst om havnen. Vi ønsker endvidere, at al kørende og gående trafik differentieres, og at der laves stilleområder. Fra de centrale dele af havnearealerne skal der igen skabes mulighed for, at man kan kigge ud over Århusbugten og opleve, at man er ved en bugtby. Endelig har vi plæderet for, at det grønne islæt i byrummet øges. - Vi vil fortsat følge det videre arbejde dvs. den kommende kvalitetshåndbog og de kommende lokalplaner.

Havnetunnelen: Lokalkomiteen har på visse betingelser støttet en udvidelse af Århus Havn. En af betingelserne var, at der blev skabt en miljømæssig acceptabel forbindelse mellem havnen og baglandet. En havnetunnel blev nævnt som en løsning. Nu viser det sig imidlertid, at tunnelen bliver dyrere end forventet (som man kunne forvente!), og at det ikke er så ligetil at skaffe den fornødne finansiering. Det åbner for en debat, om havnetunnelen er den rette løsning. Denne debat hilser lokalkomiteen velkommen, når blot målet fastholdes, nemlig at århusianerne ikke må udsættes for stigende belastning af røgpartikler, udstødningsgasser og støj. Som en iøjnefaldende alternativ løsning vil vi foreslå, at hovedparten af godstransporten gennem byen sker på skinner. Et mål kunne være, at der i 2005 ikke kører flere lastbiler til og fra havnen, end der gjorde i 2000. Og så overlade til havneledelsen og transporterhvervet at foreslå, hvordan målet kan realiseres.

Grenåbanen: Ifølge nærbaneforliget fra 1999 skal togene på strækningen fra Århus til Ryomgård kunne komme op på en maksimumfart på 100 km/t mod nu 70 km/t. For at dette kan blive muligt, er det nødvendigt af sikkerhedshensyn at sige farvel til en række af de mindre overkørsler, etablere hegn på en del af togstrækningen samt at sikre de øvrige overkørsler via nye bomanlæg. Som udgangspunkt er vi tilhængere af kollektiv trafik, men også denne skal selvfølgelig tilpasses de naturgivne forhold. Den kystnære placering ved Risskov, hvor der samtidig er en ældre fredning, stiller nogle krav, som efter vor opfattelse kan veje tungere end godt 1 minuts sparet køretid på strækningen fra Århus H til Torsøvej. Lokalkomiteen vil derfor benytte høringsfristen frem til d. 01.01.04 til nøje at vurdere Banestyrelsens oplæg bl.a. ud fra fredningens bestemmelser om offentlighedens adgangsmuligheder til stranden. Om nødvendigt vil vi fremsende alternative løsningsforslag.

Godsbanearialet: I forbindelse med godsbanearierne er der som med havnearealerne nedsat en følgegruppe med repræsentation fra lokalkomiteen, men gruppen har kun afholdt to møder. Lokalkomiteen har her efterlyst en redegørelse for jordforureningen i området. Siden er der sket det, at man i dagspressen har kunnet læse, at DSB alligevel ikke ønsker at give slip på arealet. Vi har på den baggrund kontaktet sagsarkitekt Niels-Peter Mohr fra Stadsarkitektens kontor; han har telefonisk oplyst, at kommunen og DSB er i gang med forhandlinger om størrelsen af det areal, DSB eventuelt vil afgive til byformål. Når forhandlingerne er afsluttet, vil der blive indkaldt til et nyt følgegruppemøde.

Golfbaneplanlægning: Århus Kommune har i år udsendt et debatoplæg om placering af nye golfbaner inden for kommunegrænsen. Forslaget nævner hele 6 muligheder for nye arealer til golf. Lokalkomiteen har nøje gennemgået de enkelte forslag og fremsendt en række bemærkninger. Specielt en udvidelse af golfbanearealet ved

Moesgård har vi forholdt os kritisk til, og krævet, at udformningen og indretningen sker under særlig hensyntagen til områdets eksisterende landskabstræk, og at der ikke syd for Moesgård Allé etableres nye P-pladser eller opføres bygninger. DN har i øvrigt i år udarbejdet en golfbanepolitik, som i detaljer beskriver de krav, der bør stilles til fremtidens nye golfbaneanlæg. Vi har i forbindelse med høringen opfordret kommunen til at følge denne politik.

Visualiseringer:

Som beslutningsgrundlag er der til flere projekter udarbejdet visualiseringer i form af computerbilleder, der skal illustrere, hvordan et planlagt byggeri vil fremstå. 2 gange inden for de senere år har vi i Århus kommune oplevet, at dette billedmateriale ikke har været i overensstemmelse med den efterfølgende virkelighed. Det gælder de nye kraner på Århus Havn, og det gælder højhuset ved Bruun's Galleri, og i begge tilfælde har billederne undervurderet størrelsen og dermed det efterfølgende synsindtryk. Henvendelser til Århus Amt har ikke givet resultat. Amtet angiver noget paradoksalt, at man kun vil sagsbehandle sådanne klager i ankeperioden; imidlertid er det jo i sagens natur først når byggeriet er færdigt, at miseren er tydeliggjort. Da er ankeperioden for længst overstået!

Lokalkomiteen har rejst problematikken over for hovedforeningen. Vort forslag er, at bygherren efter byggeriet skal fotodokumentere, at byggeriet lever op til de visualiseringer, som de selv stillede i udsigt for at få tilladelsen. Der skal i så fald selvfølgelig være indbygget sanktionsmuligheder i lovgivningen, som ikke gør det attraktivt for bygherre at sjuske med visualiseringerne.

LOKALPLANER M.V.

Det er vores erfaring, at indflydelsen på kommunale planlægnings-sager er størst, når der er mulighed for indsigt og meningstilkendegivelse på et relativt tidligt tidspunkt i planprocessen. Når først der foreligger et lokalplanforslag, er det oftest for sent at fremlægge ideer, som på afgørende punkter ændrer forslaget, og derfor bruger vi kun undtagelsesvis ressourcer på lokalplanforslag i offentlighedsfasen. – Generelt er vi tilfredse med, at planerne nu gennemgår en miljøvurdering, men vi kunne i den sammenhæng også ønske os, at planerne kommer til at indeholde et afsnit om affalds-sortering. - Inden for det sidste år har komiteen blot sendt bemærkninger ind til de følgende to forslag:

Boligområde ved Strandhusvej i Egå: På forskellig vis har lokalkomiteen været engageret i Strandhusvej uafbrudt i over 20 år, desværre – må vi konstatere – uden et tilfredsstillende resultat! Dette lokalplanforslag har til hensigt at overføre en del af området fra sommerhusområde og landzone til byzone, så der bliver mulighed for at anvende området til helårsbeboelse. Vi har i den forbindelse taget forbehold over for de nødvendige dispensationer, som realiseringen af forslaget vil kræve. Vi ønsker mulighed for konkret at kunne vurdere hver enkelt dispensation.

Med nogle enkelte justeringer er forslaget godkendt af byrådet. Senere følger så de forskellige dispensationer efter naturbeskyttelsesloven.

Plejeboliger ved Borgvold i Viby: I Kommuneplanens Hovedstruktur anføres: ”Der skal værnes om de eksisterende grønne områder, og hvor det er hensigtsmæssigt og

muligt, skal der satses på en yderligere raffinering, der stimulerer til en bedre udnyttelse". Denne formulering er lokalkomiteen meget enig i, og derfor bør et område som Viby Park ikke decimeres men snarere raffineres! I planforslaget står, at ændringerne i forbindelse med nyopførelsen af plejeboliger skal behandles i en helhedsplan således, at parken bevares og forstærkes i størst muligt omfang. - Vi har dog svært ved at se, at et byggeri i en park direkte forstærker det grønne islæt, og vi har derfor kommenteret forslaget.

I øvrigt er der efter lokalkomiteens opfattelse en del andre tilfælde i Århus, hvor de små grønne bynære oaser stille og roligt og desværre ret upåagtet fjernes eller formindskes. For at få opfattelsen bekræftet og den uheldige udvikling standset har vi anmodet kommunen om at lave en opgørelser over alle bynære små grønne arealer.

Åkrogen: I lighed med planen fra Strandhusvej har også dette område været fast punkt på komiteens dagsorden gennem en lang årrække. Af de mange forslag, vi har taget stilling til, er nærværende forslag absolut det bedste. Vi har kunnet tilslutte os det overordnede formål, og har derfor ikke kommenteret forslaget. Lokale ønsker om at afvise enhver form for ny bebyggelse i området eventuelt via rejsning af en fredningssag har vi således ikke fundet realistisk, alene erstatningens størrelse vil næppe stå mål med gevinsten.

Erhvervsområde ved Årslev: Dette er efterhånden en meget gammel sag, som fortsat afventer en endelig afklaring, hvilket hænger sammen med den tilsvarende manglende afklaring vedrørende placering af et Transportcenter.

Vore bemærkninger fremsendt i 1998 vedrører mest de trafikale konsekvenser.

ÅRHUS BUGT

Århus Bugt og Kalø Vig har i år undgået et stærkt belastende iltsvind modsat de sidste fire år. Årsagen må findes i den meget lave nedbørsmængde siden sidste efterår. Ringe nedbørsmængde medfører mindre udvaskning fra landbruget af gylle og overskudsgødning. Ofte hører man, at iltsvindet i Århus Bugt skyldes udefra kommende påvirkninger og nedfald fra skorstene og biludstødninger. Men da fabrikkerne producerer lige meget uanset om det regner eller ej, og bilerne kører lige langt, må belastningen af havmiljøet først og fremmest tilskrives landbruget. På den baggrund forekommer det os helt uforståeligt, at godkendelsesordningen for dyrehold i august i år blev lempet, så forøgelse på op til 100 dyreenheder kan ske blot ved en anmeldelse og altså ikke en ansøgning. Der er behov for en øget styring af næringsstofkredsløbene – ikke det modsatte. Vandmiljøet tåler ikke hasardspil.

Samtidig er vi noget betænkelige ved de amtslige miljøgodkendelser, hvor effekten af fodertilsætningsstoffet fytase indgår som en del af beslutningsgrundlaget. Det forekommer os tankevækkende, at brugen af fytase først sker lige i det øjeblik, hvor der foreligger en godkendelse til udvidelse af antallet af dyreenheder. Her er et område, der trænger til en nærmere analyse.

MILJØLOVEN

DN har i 2003 klaget over 2 miljøafgørelser.

TASP: Århus Amt har givet tilladelse til, at der må bruges op til 70.000 tons Tørt

AfSvovlingsProdukt (kaldet TASP) fra Fynsværket og Studstrupværket opblandet i gylle som svovltilskud på dyrkede landbrugsarealer i Århus Amt. DN har videresendt afgørelsen til Miljøstyrelsen først og fremmest med den begrundelse, at doseringsovervejelserne er mangelfulde og problematiske i godkendelsen. Foreningen er af den opfattelse, at alle de data, som amtet modtager vedrørende kvalitet af den udbragte TASP, dosering, hvor meget og hvor, bør anvendes i et overvågningsprogram, der kunne omfatte særligt udvalgte grundvandsområder, hvor der fokuseres på tungmetalkoncentrationen i porevand og magasiner, og hvor undersøgelser af virkninger på jordens mikroflora indgår.

PS 7-6: Denne tilladelse fra Århus Amt ligner ovenstående ved også at omhandle et affaldsprodukt, som tænkes anvendt til jordbrugsformål. Affaldsproduktet, der bl.a. indeholder fosfor og svovl, stammer fra raffinering af uldfedt til lanolin, og tilladelsen omfatter ”kun” 10.000 tons pr. år, hvilket ifølge slambekendtgørelsen – noget påfaldende - netop bevirker, at foreningen ikke er klageberettiget. Alligevel vil DN gerne have denne afgørelse bedre belyst, og Århus Amt er derfor kontaktet med henblik på en drøftelse.

DN har gennem de senere år noteret flere og flere tilladelser til udspreddning af mange forskellige affaldsprodukter på den danske landbrugsjord. Det er ikke foreningens indtryk, at der er noget som helst overblik over disse forhold. Især hensynet til grundvandskvaliteten betinger en bedre samlet styring. Dette understreges af, at to amter har behandlet den samme ansøgning (om PS 7-6) vidt forskelligt; det ene amt (Viborg) giver afslag, det andet amt (Århus) giver tilladelse. Ganske vist går DN stærkt ind for, at man forsøger at nyttiggøre affaldsprodukter, men i dette tilfælde drejer det sig om affaldsprodukter importeret fra Belgien. Det betyder efter vores beregninger, at 1.000 lastbiler skal køre fra Belgien til Århus Amt hvert år.

SPRØJTESTOP

Århus kommune har ikke kunnet leve op til en aftale mellem KL og regeringen om at stoppe med at bruge sprøjtegifte på alle kommunale arealer pr. 1. januar i år. Det er økonomien, der har sat dagsordenen; for at spare har et flertal i byrådet besluttet at bruge sprøjtemidler til at bekæmpe ukrudt i byerne samt bjørneklo og flyvehavre.

For over et år siden argumenterede lokalkomiteen for vigtigheden af, at kommunen går forrest og påtager sig rollemodellen som den ansvarlige, idealistiske forbruger. Vor opfordring sluttede således: ”Stop sprøjten ind og brug i stedet krudtet til at overbevise kritikkerne om, at en sprøjtefri kommune også har nogle synlige kvaliteter. Gule mælkebøtter mellem fliserne og blå cikorie i vejsiden bør ikke betragtes som noget fremmedartet og afskyeligt men som et sundhedstegn”. Det mener vi faktisk fortsat. Et flertal i byrådet har argumenteret ud fra, at der lettere og billigere kan opnås en større effekt ved en reduktion af sprøjtemiddelanvendelsen i landbruget. Det er givetvis rigtigt, men hvem siger, at det skal være et enten eller?

STØJENDE FRITIDSAKTIVITETER

Århus Kommune har i efteråret udsendt et debatoplæg om støjende fritidsaktiviteter. Det vil altid være et dilemma at skulle pege på en placering af et støjende fritidsanlæg

i en tæt befolkede kommune som Århus. Dels vil ingen naturligvis være nabo til støj og slet ikke i fritiden, dels kan der være legitime ønsker om en lovlig ramme for støjende fritidsvirksomhed; i modsat fald kan sådanne upopulære støjende aktiviteter let havne på mere uhensigtsmæssige steder. Lokalkomiteen har vurderet de to angivne områder i oplægget.

Spørring gl. grusgrav: Dette område har siden råstofgravningens ophør udviklet sig til et flot og kuperet overdrevsområde omgivet af Spørring Ådal og et par større beplantninger samt et mindre vådområde. Området er endvidere udpeget som område med særlige drikkevandsinteresser. Sammenlagt er naturindholdet og de rekreative kvaliteter af en sådan størrelse, at vi ikke kan anbefale, at der placeres et støjende fritidsanlæg her.

Egådalen: Begge de foreslåede områder i Egådalen ligger syd for den planlagte motorvej, og ligger altså under alle omstændigheder i et område, der vil blive påvirket af støj. Men som tidligere nævnt arbejdes der hen imod at oversvømme store dele af Egådalen. Dette betyder samtidig, at der vil dannes et meget spændende naturområde, hvis potentielle rekreative værdier vil lide ubodelig skade ved et støjende fritidsanlæg i nabolaget.

MOBILNET

Staten har uddelt fire licenser til etablering af de såkaldte 3. generations mobilnet, hvilket forventes at medføre, at der i alt skal etableres omkring 8.000 nye teknikkabiner og antenner. DN ønsker naturligvis at begrænse spredningen af tekniske anlæg i det åbne land, og foreningen har derfor anmodet såvel miljøministeren som amterne om at medvirke til koordineringen, så vi kan få de bedst mulige landskabelige løsninger. Ministeren har imidlertid ikke ville være med til en sådan samlet planlægning, og Århus amt har i juni svaret, at de planlægger et temamøde i efteråret, hvor der skal tages stilling til, om der bør udarbejdes et tillæg til regionplanen med det formål at begrænse de landskabelige konsekvenser af nye mobiltelefonmaster. Temamødet har endnu ikke været afholdt; til gengæld er anlæggelsen af tekniske anlæg godt i gang. Alene i Århus kommune er der nu 211 mobilantener heraf 17 af de nye 3G-master. Foruden de æstetiske forhold er der i øvrigt også megen uklarhed vedrørende masternes eventuelle strålefarer.

VEJANLÆG

Århus Kommune har i 2001 udarbejdet to publikationer med fællesoverskriften: ”Smukke veje”. Den ene rummer vejledende retningslinjer for erhvervsområder langs indfaldsveje og større veje i forstæderne, og den anden en beskrivelse af forskellige initiativer for at gøre vej- og naboarealer på strækningen mellem motorvejen og Hasle Ringvej/Åby Ringvej smukkere. I år er dele af planerne blevet realiseret, og det har da bestemt pyntet på Viborgvej. Så langt så godt. Imidlertid er det kun de værste men ikke alle de store og stærkt skæmmende reklamer, der står mellem Tilst Skolevej og Tilst Vestervej, der er blevet fjernet. Vi skal derfor atter opfordre alle myndigheder til at tage kampen op mod enhver form for reklamer/blikfang i det åbne land. Det er vigtigt at holde Danmark fri for sådanne tiltag, mens det endnu er muligt.

NATURBESKYTTELSSESLOVEN

Hotel Marselis: Hotel Marselis fik sidste år dispensation fra Århus Amt til en udvidelse, som vil påvirke indblikket fra kysten, idet hotellet vil komme til at fremtræde mere synligt. En del af beplantningen på kystskrænten nedenfor hotellet var i øvrigt allerede fjernet. På baggrund af hotellets særdeles attraktive placering fandt vi ikke denne ændring acceptabel, og vi sendte derfor afgørelsen videre til prøvelse i Naturklagenævnet. I deres afgørelse anføres bl.a., at det af landskabelige grunde findes væsentligt at sikre, at kystskrænten bevares, og der stilles derfor krav om, at beplantningen reableres og vedligeholdes.

Opfyldning ved Egåen: Denne sag har været nævnt i flere beretninger. Det drejer sig om en ulovlig deponering af 150 m³ jord i et rørskovsområde ved Strandhusvej. Sagen blev rejst af lokalkomiteen i 2000 og er nu efter knap 3 års sagsbehandling endelig afgjort og desværre ikke til naturens fordel. Naturklagenævnet skriver i sin afgørelse, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte Århus Amts vurdering af, at den foretagne opfyldning ikke er i strid med de hensyn, der skal varetages med naturbeskyttelsesloven. Nævnet har endvidere lagt vægt på Århus Amts tilkendegivelse af, at amtet ikke fremover vil være sindet at meddele dispensation til opfyldninger i mosen.

Paintballbane ved Lyngbygårds Å: Lokalkomiteen har besigtiget en ulovlig anlagt paintballbane i Lerbjerg Skov klods op ad Lyngbygårds Å. Banen består bl.a. af en stærkt skæmmende plankeværksby. Da banen er anlagt i strid med Naturbeskyttelseslovens åbeskyttelseslinje og lige midt i en spredningskorridor, hvor der endda er konstateret odder, samt at banen er meget skæmmende, har vi anbefalet over for amtet, at der stilles krav om nedrivning og fjernelse af de opstillede faciliteter. Lokalkomiteen har samtidig anmodet om at blive inddraget fra starten ved en eventuel ny placering. - Vi har netop modtaget amtets afgørelse, som følger vor henstilling.

P. S. Krøyers Vej: I forbindelse med en planlagt udstykning og opførelse af en familiehus har Århus Amt givet en dispensation fra fortidsmindebeskyttelseslinjen omkring 3 bagvedliggende rundhøje. Denne dispensation har DN anket til Naturklagenævnet bl.a. med den begrundelse, at dispensationen kan skabe præcedens, og at der andetsteds på samme vej i 1988 er truffet en afgørelse, som stadfæster et afslag; i afgørelsen anføres, at der ikke findes grundlag for at tillade en yderligere ”omklamring” af gravhøjen.

Naturklagenævnet har i september været på besigtigelse, og de har efterfølgende i deres afgørelse støttet vores anke og omgjort amtets godkendelse til et afslag.

Vind Skov: Skov- og Naturstyrelsen har givet dispensation til, at en tidligere jagthytte i Vind Skov udvides og indrettes, så den kan bruges som privat fritidsbolig. Denne tilladelse har DN påklaget til Naturklagenævnet med den begrundelse, at nye fritliggende sommerhuse i det åbne land er i strid med intentionerne bag planlovens landzonebestemmelser. Også her frygter vi, at tilladelsen kan skabe præcedens og foranledige andre jagthytteejere til at søge hytter konverteret til sommerhuse, eftersom jagthytter normalt ligger i attraktive naturområder. I øvrigt har et flertal i Folketinget for nylig besluttet, at der ikke skal være sommerhuse i de danske skove. – Naturklagenævnets afgørelse foreligger endnu ikke.

Norsminde Fjord: Via et af vore medlemmer er vi blevet gjort opmærksom på, at Odder Museum om sommeren står bag 2 ugentlige kajakture i Norsminde Fjord, der er udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområde af hensyn til de rastende fugle. Af en artikel i Odder Avis fremgår det, at ”svanerne letter når kajak-karavanen nærmer sig”. Da det er stik mod intentionerne med den status, som fjorden har, har DN kontaktet arrangøren, men desværre med negativt resultat. Naturvejlederen ved Odder Museum henholder sig til, at kajaksejls i fjorden ikke direkte er forbudt, og at museets aktiviteter ikke medfører ”nævneværdig negativ indflydelse på fuglelivet”. Det svar har vi meget svært ved at acceptere, og det sidste ord i denne ”sag” er ikke sagt!

Jelshøj: Ved Jelshøj og Tulshøj syd for Århus findes en landskabsfredning fra 1967. Fra det højtbeliggende område er der en storslået udsigt i nordlig retning ind over Århus. Imidlertid rykker den bymæssige bebyggelse med hastige skridt nærmere fredningen, og samtidig er der i den senere tid opført meget dominerende bygninger i tilknytning til den landbrugsmæssige drift af naboarealerne. Fortsætter denne udvikling, vil værdien af fredningen i væsentlig grad forringes, og lokalkomiteen har derfor rettet henvendelse til Århus Kommune, som efter vor opfattelse ikke i tilstrækkelig grad har varetaget de hensyn, som er fastlagt i Kommuneplanen, og som bør være en naturlig konsekvens af selve fredningen. Endnu kan udsigten reddes, men det kræver en restriktiv planlægning. Et oplagt virkemiddel kunne være at udvide Jelshøjfredningen; også denne idé har vi anmodet kommunen om at tage stilling til. Vores henvendelse ligger nu til behandling i Juridisk-Teknisk Kontor samt i Bygningsinspektorat Syd.

ÅRHUSSKOVENE

I 2001 indbød Århus Kommunes Naturforvaltning til en meget stort anlagt målsætningsdebat for Århuskovene. Det blev en kæmpesucces med en masse forslag og ideer til den fremtidige drift og pleje af skovene. Samtidig blev der skabt en række forventninger blandt de mange deltagende borgere. Siden er der sket det, at Naturforvaltningen er blevet underlagt såkaldt intern kontraktstyring med en grøn revision, der skal kontrollere, at bestilleren får, hvad han har bestilt. I denne revision indgår bl.a. DN, som skal kontrollere, at naturbeskyttelsesinteresserne er blevet varetaget tilfredsstillende. Et møde om dette er berammet til senere på måneden, og vi har derfor ikke pt. oplysninger om konsekvenserne. Til gengæld kan vi se, at der i forbindelse med budgetforliget anføres, at forligspartierne ønsker at skabe konkurrence om opgaverne på Naturforvaltningens område. Hvis succeskriteriet for denne konkurrence skal opgøres i størst mulig økonomisk overskud, er der i høj grad grund til bekymring. - Vi må blot håbe, at det er en grundløs bekymring!

NATURPATRULJER

Naturpatruljeprojektet i Mårslet, hvor de lokale beboere har indsamlet materiale om nærområdets naturtilstand, er nu officielt afsluttet. D. 25.10. blev der afholdt reception, og samtidig blev resultaterne offentliggjort i form af en bog med titlen: ”Naturen hos os i Mårslet”. Det fremgår her tydeligt, at projektet har været en stor

succes med hensyn til borgerinddragelse og højnelse af interessen for at kortlægge og værne om den nære natur.

Heldigvis stopper naturpatuljearbejdet ikke med receptionen i Mårslet, andre lokalområder er nemlig klar til at tage over. I år er projektet således videreført i Lystrup og Tranbjerg, og til næste år kommer turen til Tilst, Hasle og Solbjerg. Lokalkomiteen vil fortsat følge udviklingen via en nedsat styregruppe, der foruden repræsentanter for de involverede fællesråd også består af repræsentanter for Århus Kommunes Naturforvaltning, Landbrugets Samfundskontakt, Grøn Guide Århus og lokalkomiteen.

SAMARBEJDE

Skal lokalkomiteearbejdet fungere, er det meget nødvendigt med gode samarbejdsrelationer først og fremmest til Århus Kommune og til Århus Amt.

Samarbejdet med Århus Kommune har udviklet sig til at være meget bredt. Foruden forskellige ad hoc sammenhænge har vi et mere formaliseret samarbejde med Mag. 2. afdeling, om forskellige tekniske og byplanmæssige spørgsmål og med Mag. 5. afdeling, hvor det er affaldshåndtering, der er det væsentligste emne.

Samarbejdet med amtet sker primært gennem "Det Grønne Råd", hvor der siden sidste årsmøde har været afholdt 3 møder samt en ekskursion til Gudenåen; her var det spørgsmålet om motorvejslinjeføringen, der især blev drøftet. Hovedoverskrifter på årets møder har været: Naturforvaltningsprogrammet - Beparelser på Natur- og Miljøområdet - Wilhjelmudvalgets anbefalinger - Nationalpark Mols Bjerge, Stubbe Sø og Helgenæs - Den nye strandbeskyttelseslinje - Forvaltning af NATURA 2000 områder - Vandløbsvedligeholdelse.

Danmarks Naturfredningsforening er på landsplan gået ind i arbejdet med oprettelse af de såkaldte "Spor i landskabet" i samarbejde med Landbrugets Samfundskontakt og Friluftsrådet. - Lokalt følger vi udviklingen, og en repræsentant fra komiteen har i januar deltaget i et møde om bl.a. markedsføring og forslag til nye spor.

DN

Selvom vi går ind for genbrug, er det noget deprimerende år efter år at skulle skrive samme sætning i årsberetningen: "Medlemstallet er svagt vigende". Så undtagelsesvis er vi meget glade for at konstatere, at der i år er noget, som ikke kan genbruges. Ved sidste årsmøde havde vi således 7.269 medlemmer i Århus Kommune, og i dag er tallet oppe på 8.189 medlemmer altså en ganske pæn fremgang på over 12%. Den fulde årsag til denne positive udvikling kender vi ikke, men en del af forklaringen kan muligvis være, at vi i år har bestræbt os på at være synlige først og fremmest via pressen. Denne synlighed vil vi fremover forsøge at fastholde. I den forbindelse skal vi gøre opmærksom på lokalkomiteens hjemmeside: www.dn.dk/aarhus, hvor såvel vores holdninger og indsigelser til natur- og miljøsager som vore mange medlemsarrangementer kan ses. Det er i øvrigt muligt gratis at abonnere på et elektronisk Nyhedsbrev, som regelmæssigt men uperiodisk giver et indblik i vores arbejde.

TAK

Vi har i løbet af det sidste år måttet sige farvel til Mads Sørensen, der ikke mere har kunnet afse tid til lokalkomitearbejdet samt Christian Halgreen og suppleant Simon Lægaard, der begge er rejst fra kommunen. De tre har hver inden for deres felt ydet et meget stort stykke arbejde i lokalkomiteen og for foreningen. Der skal her lyde en varm tak for mange timers tæt samarbejde og mange og lange diskussioner om naturen og miljøet.

MEDLEMSARRANGEMENTER

I sæsonen 2002/2003 har lokalkomiteen tilbudt følgende arrangementer:

- 28.01.** Eksotiske frugter, grøntsager og krydderier (foredrag)
- 31.01.** Vinterdag på Tunø
- 22.02.** Vintertravetur til Norsminde
- 21.03.** Spor i landskabet (Skejby – Nymølle)
- 10.-23.04.** Påskeekskursion til Galapagosøerne
- 13.05.** Aftenvandring: Mellem himmel og jord (Moesgård)
- 18.05.** Skovsgård på Langeland
- 23.05.** Aftenvandring: Mellem himmel og jord (Vilhelmsborg Slot)
- 29.06.-20.07.** Natur- og kulturejse til Mexico
- 17.08.** Botanisk ekskursion til Helgenæs
- 10.09.** Spadseretur i Risskov
- 20.09.** Travetur i Nordby Bakker på Samsø
- 04.10.** Efterårstravetur til Jernhatten.

UDSIGT TIL BEDRE MILJØ I OG OMKRING ÅRHUS

I budgetaftalen fra september sidste år står bl.a.: ”Forligspartierne er enige om at styrke fokus på de miljømæssige konsekvenser af Byrådets beslutninger. På den baggrund foreslås det, at de miljømæssige konsekvenser beskrives i fremtidige byrådsindstillinger, hvor det er relevant.” Denne udmelding kan give meget væsentlige miljøforbedringer, hvis den bliver taget alvorligt. Vi hilser derfor beslutningen hjertelig velkommen og ser frem til, at kommende beslutninger i Århus Byråd f.eks. omfatter svar på, hvordan de påvirker CO₂-udslippet og andre emissioner til atmosfæren, forbruget af energi og råstoffer samt byens affaldsmængder. Prioriteres ansvaret for vor fælles natur og miljø fremover højere end kortsigtede økonomiske hensyn, er grundlaget skabt for en bæredygtig kommune i god overensstemmelse med kommunens AGENDA 21-strategi.

Vi har jo lov at håbe!

Tilst, november 2003

Søren Højager,
Mejløvænget 4, 8381 Tilst.
Tlf.: 86 24 25 21

E-mail: soeren.hoejager@skolekom.dk